

Overzicht CoP 19 (CITES) – wat is er besloten ten aanzien van ‘onze’ katten (cheeta, luipaard en leeuw)

Inleiding

Wat is CITES en waarom is het belangrijk voor wilde dieren en planten?

[CITES](#) staat voor *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*. Doel van het CITES-verdrag is voorkomen dat een dier,- of plantensoort in het wild uitsterft of sterk in aantallen daalt door internationale handel. Praktisch alle landen van de wereld, dus ook Nederland, is aangesloten bij CITES.

Tijdens de CITES conferentie, welke eens in de drie jaar plaatsvindt, worden voorstellen ingediend door landen om dieren en planten beter of juist minder goed te beschermen. Van 14 t/m 25 november 2022 vond de CITES conferentie plaats in Panama, CoP 19.

De beste bescherming die een dier,- of plantensoort kan hebben bij CITES, is plaatsing op [Appendice I](#); door deze plaatsing is handel in een dier,- of plantensoort praktisch onmogelijk. Landen kunnen hierop wel quota aanvragen maar moeten dan kunnen aantonen dat het met dat betreffende dier (of plant/boom) in hun land goed gaat. Aldus CITES regels moeten ze hiervoor recent wetenschappelijk onderzoek hebben uitgevoerd welke aantoont dat handel niet bijdraagt aan uitsterving van de soort (dit is de zogenaamde NDF; non detrimental finding).

Een voorbeeld hiervan is het luipaard: dit dier staat op Appendice I waardoor handel in dit dier eigenlijk niet mag. Maar landen zoals Namibië, Zuid-Afrika, Botswana en Zimbabwe hebben hierop een quota aangevraagd. Deze landen mogen jaarlijks enkele luipaarden aanbieden voor trofeejacht. SPOTS' input was o.a. gericht op dit onderwerp want uit ons onderzoek blijkt dat genoemde landen zich niet baseren op recent wetenschappelijk onderzoek.

Aantallen luipaarden zijn onduidelijk en wij vragen ons dus af; hoe kun je dan quota opstellen? CITES stelt zich altijd op het standpunt dat handel in wilde dieren, zoals trofeejacht, nodig is. Je daar tegen verzetten als stichting is dus vrij zinloos. Wat je wel kunt doen, en wat wij dus gedaan hebben, is aandringen op betere controle op o.a. gestelde quota.

Over ingediende voorstellen wordt gestemd; de EU stemt bijna altijd als blok en is daarom enorm belangrijk, ze hebben immers 27 stemmen. De praktijk leert dat als de EU ergens voor of tegen is, dit in hoge mate het succes van amendementen of voorstellen bepaalt. Naast stemmen over ingediende voorstellen, worden ook working documents besproken. Hiervoor kunnen amendementen worden ingediend. In een working document staat kort gezegd de wijze van aanpak van CITES op een bepaalde dier,- of plantensoort.

Big Cats – heftige discussies en veel belangen

De katachtigen zijn altijd belangrijke agendapunten tijdens CITES en voorstellen of wijzigingen in working documents, leiden veelal tot uitgebreide discussies. Katten zoals leeuwen en luipaarden zijn immers gewild in trofeejacht (wordt ook gezien als handel), cheeta's zijn gewild als 'huisdier' en praktisch alle katten zijn gewild voor hun lichaamsdelen welke verwerkt worden in traditionele medicijnen, vooral traditionele Chinese medicijnen (TCM). Door de vraag naar levende of dode wilde katten, ontstaat daarom ook een grote illegale handel.

De Big Cats leiden ook deze conferentie tot grote discussies; uren werd gediscussieerd over amendementen ingediend door de EU op het luipaard en landen uit het Midden-Oosten ontkenen handel in cheeta's en gingen daarom in tegen door de EU en VS ingediende amendementen.

Waarom voert SPOTS lobby op CITES?

Omdat 'onze' katten zo gewild zijn in internationale handel en door de enorme illegale handel in deze dieren, vinden wij het als SPOTS noodzakelijk in de politiek een lobby te voeren voor 'onze' katten o.a. om zo meer aandacht voor hen te krijgen tijdens CITES. Dit wordt gesteund door het feit dat vanuit Nederland, praktisch geen enkele andere stichting zich voor 'onze' katten, cheeta, luipaard en leeuw, inzet. Voorafgaand aan deze CITES conferentie (CoP 19) heeft SPOTS zowel aan de EU als aan Nederland, input gegeven. In een [brief](#) aan de Tweede Kamer gaf de Minister de Nederlandse CITES inbreng aan. Waaronder, tot onze vreugde, veel aandacht voor onze input aangaande wilde katten.

Vervolgens is het de vraag of de Nederlandse input gehoor vindt binnen de EU. Zoals boven al vermeld, stemt de EU veelal als blok. Dat betekent dat er voorafgaand aan een CITES conferentie, binnen de EU onderhandeld moet worden omdat ook hier landen soms tegenover elkaar staan. Vandaar dat we de conferentie met grote belangstelling hebben gevolgd.

We zijn zeker niet ontevreden; ten aanzien van de wilde katten hebben we gezien dat de EU gehoor heeft gegeven aan de Nederlandse inbreng die dus in lijn was met de SPOTS' input.

1 onderwerp blijft achterwege; specifieke benoeming van de rol die traditionele medicijnen, vooral traditionele Chinese medicijnen (TCM), spelen in de (illegale) handel van wilde dieren. Deze handel is immens (wordt geschat op zo'n 25% van alle handel) en leidt tot uitsterving van diersoorten. Wij zouden daarom heel graag zien dat de EU een directe oproep doet aan landen zoals China om te stoppen met het gebruik van wilde bedreigde dieren en planten in traditionele medicijnen. Helaas blijft directe adressering van de gevaren van TCM, achterwege.

Nog zorgwekkender is het dat China ten aanzien van bepaalde diersoorten die gewild zijn in hun traditionele medicijnen (TCM) tijdens CITES wederom liet zien deze handel niet te willen inperken. Zo stemden ze tot grote verbazing van iedereen, voor een voorstel van enkele landen uit Zuidelijk Afrika om hoorn van de neushoorn, weer te kunnen gaan verkopen.

Afbeelding: de belangrijkste redenen dat de neushoorn dreigt uit te sterven, is de vraag die er is naar zijn hoorn, vooral vanuit traditionele Chinese medicijnen (TCM). Daarom is het zorgwekkend dat tijdens CoP 19, China voor een voorstel stemde om verkoop van de hoorn weer toe te staan. Ze deden dat ook bij een voorstel om ivoor weer te mogen verkopen. Gelukkig haalden beide voorstellen het niet maar zorgwekkend is het zeker dat China wel voorstemde.

Op dit punt blijven wij dus actief lobby voeren binnen zowel de Nederlandse politiek als binnen de EU.

Simone Eckhardt

SPOTS

Overzicht CoP 19 (CITES) – wat is er besloten ten aanzien van 'onze' katten

Wat is er bepaald tijdens CoP 19 ten aanzien van 'onze' katten?

Cheeta's

Zoals verwacht ontkenen de staten in het Midden-Oosten dat zij met name de landen zijn waar veel cheeta's terechtkomen vanuit de illegale handel. Zij wilden daarom bepaalde voorgestelde maatregelen (door de VS en EU) blokkeren. Dit is gelukkig niet gelukt waardoor cheeta's niet alleen belicht zullen worden in de Big Cat Task Force (zie verderop) maar ook op de agenda van CITES blijven staan. De EU benadrukte nogmaals dat het van belang is dat de Big Cat Task Force, middels reglementen, ook echte kracht heeft. De angst bij veel natuurorganisaties, waaronder ook SPOTS, is dat de wilde katten door delegatie naar de Big Cat Task Force, van de CITES agenda dreigen te verdwijnen.

De EU stelde ook voor om specifieke aandacht te hebben voor de cheeta in Iran en Noordoost Afrika binnen o.a. CITES en de Big Cat Task Force; deze subsoorten staan onder zware druk en er is gerede kans dat ook zij illegaal verhandeld zullen gaan worden.

Afbeelding: op de dag dat CITES begon, 15 november 2022, werd wederom een cheeta welp inbeslaggenomen in Somaliland. Daar worden op dit moment maar liefst 97 cheeta's opgevangen die veelal bestemd zijn voor het Midden-Oosten. Daar zijn ze geliefd als huisdier. Door deze vraag dreigt de populatie cheeta's in de Hoorn van Afrika uit te sterven. Het Midden-Oosten ontkent deze handel echter en probeert tijdens CITES, betere bescherming op dit punt te blokkeren. Copyright foto: Cheetah Conservation Fund.

Leeuwen

De leeuw is de enige grote kat die niet in de hoogste graad beschermd is via CITES verdragen. Het dier staat op Appendice II (dieren zoals jaguars, luipaarden en cheeta's staan op Appendice I). Belangrijke motivatie om de leeuw niet naar I te brengen is dat CITES gaat over handel en handel is niet, aldus CITES, de redenen waarom de leeuw met uitsterven wordt bedreigd. Dat ligt meer in afname van leefgebied en het mens/dier conflict dat hierdoor ontstaat en waarbij veel leeuwen worden gedood.

Op zich heeft dat punt een waarheidsgehalte maar feit is dat handel bij de meeste dieren niet DE reden is voor uitsterving; die ligt veelal in afname van leefgebied en alle consequenties van dien. Handel kan echter wel in belangrijke mate bijdragen tot verdere druk en dat is zeker het geval bij de leeuw. Zeker omdat het dier meer en meer gewild is als vervanger van de tijger in traditionele Chinese medicijnen (TCM).

De leeuw is echter een geliefd dier in trofeejacht en vandaar dat veel Afrikaanse landen zich met hand en tand verzetten tegen betere bescherming en zogenaamde 'uplifting' (een dier naar een hogere Appendice brengen, in het geval van de leeuw van II naar I). CITES is vooral ook een politiek orgaan en dus laveren belangrijke machtsblokken zoals de EU en de VS zich tussen die spanningsvelden in. Met tot op heden als resultaat; geen betere bescherming van de leeuw. SPOTS heeft bijvoorbeeld gelobbyd voor een uplifting naar Appendice I en een motie hiertoe werd in de Tweede Kamer aangenomen. Maar deze haalde het niet op EU verband zeer waarschijnlijk omdat de EU Afrika niet boos wilde maken.

Uiteraard zien de EU en de VS de gevaren voor de leeuw. Maar om zich niet de woede van de Afrikaanse landen op de hals te halen, wordt gekozen voor een omweg. Er wordt daarom veelal gekozen voor onderzoeken die inzichtelijk moeten maken hoeveel handel er is of onderzoeken naar de status van leeuwen in Afrika. Helaas is hier vaak geld voor nodig, afkomstig van bij CITES aangesloten landen. En, omdat de leeuw zo politiek ligt, komt die funding er dus vaak niet immers, er is geen belang aan meer duidelijkheid over aantallen leeuwen in Afrika.

SPOTS heeft daarom aan Nederland en de EU gevraagd om sponsoring van het voorgestelde CITES onderzoek naar de leeuwen status. Enkele landen in Afrika met leeuwen stellen dat het goed gaat met de leeuwen in hun land. Ze baseren zich echter op oud onderzoek. Wij horen (en zien) uit het veld juist alarmerende berichten over sterk afnemende aantallen leeuwen. Maar op basis van die aantallen worden wel bijvoorbeeld jacht quota opgesteld. Het is dus tijd voor een recent onderzoek dat echter maar niet gefinancierd werd door bij CITES aangesloten landen. Dit onderzoek is nu mogelijk gemaakt door de EU. De EU sponsort ook enkele andere belangrijke maatregelen die indirect wel zullen leiden tot een betere bescherming van de leeuw. Nederland financierde ook een onderzoek naar de legale/illegale handel in leeuwen en andere grote katachtigen om zo beter zicht te krijgen op deze handel en hoe deze tussen de dieren overlapt (bijvoorbeeld leeuwen botten worden vaak verhandeld als tijger botten).

Ook hier zorgden de VS en de EU ervoor dat de leeuw niet alleen wordt opgenomen in de Big Cat Task Force maar dat deze ook op de reguliere agenda van CITES blijft staan. Dat is belangrijk omdat enerzijds de Big Cat Task Force nog niet in werking is gesteld maar ook omdat extra controle tijdens de CITES conferenties, zo mogelijk blijft.

Luipaard

Ook het luipaard is een dier dat zeer gewild is in de trofeejacht. Het dier is echter in de hoogste graad beschermd middels CITES verdragen (hij staat op Appendix I) wat handel zoals trofeejacht, beperkt. Landen kunnen quota opvragen maar dan moeten ze aantonen dat het goed gaat met luipaarden in hun land. Er moeten bijvoorbeeld recente wetenschappelijke studies zijn naar de aantallen luipaarden in een land die de gevraagde quota ondersteunen. En hier gaat het vaak mis.

Landen baseren zich vaak op hele oude studies. Quota worden echter om de 9 jaar herzien waardoor ze lang blijven staan. Het meest bizarre voorbeeld is Ethiopië; dit land heeft jaren een quota voor luipaarden gehanteerd van 500 terwijl helemaal niet duidelijk is hoeveel luipaarden in hun land leven. Door vragen vanuit het CITES secretariaat, moesten zij het quota uiteindelijk terugbrengen naar 20. Maar jarenlang konden dus meer luipaarden worden verhandeld zonder dat hier wetenschappelijk onderzoek aan ten grondslag lag.

Vandaar dat wij als SPOTS aan Nederland en de EU hebben gevraagd om betere controle op deze quota. Tijdens CITES vroeg de EU om een wijziging in het huidige working document op luipaarden en stelde de volgende aanvulling voor (in rood)

All parties which have quotas for leopards hunting trophies established under Resolution Conf. 10.14 (Rev. CoP16) are encouraged to conduct regular surveys, adjust quotas as appropriate and exchange information and lessons learnt regarding the process for determining that such quotas are non-detrimental to the survival of the species in the wild.

Deze toch uitermate voorzichtige formulering leidde evengoed tot een enorme discussie van vooral landen uit Zuidelijk Afrika. Uiteindelijk werd de formulering wel aangenomen. Zoals gezegd, het is een zeer voorzichtige formulering zonder druk. Maar het geeft de EU wel mogelijkheden om meer druk op de landen te zetten die quota opstellen voor het luipaard.

De Big Cat Task Force

Er is altijd veel te bespreken tijdens CITES conferenties en zeker handel in grote katten is vaak aanleiding tot veel discussies. De handel in deze dieren is echter groot. Vandaar dat besloten is tot de oprichting van een specifieke groep, de Big Cat Task Force. Hierin zijn die katten opgenomen die het meest leiden onder de (illegale) handel waaronder leeuwen, tijgers en luipaarden. Door deze Task Force hoopt men op meer structurele aandacht voor de wilde katten alsook hoopt men dat het leidt tot betere samenwerking tussen landen zodat de illegale handel in deze dieren ingeperkt kan worden.

De angst bij veel natuurorganisaties, waaronder ook SPOTS, is dat de wilde katten door delegatie naar de Big Cat Task Force, van de CITES agenda dreigen te verdwijnen. We waren daarom blij met de EU opmerking dat het van belang is dat de Big Cat Task Force, middels reglementen, ook echte kracht heeft. Omdat de Task Force nog niet in werking is gesteld, zijn we ook blij met de voorstellen van o.a. de VS en de EU om de grote katten ook op de CITES agenda te houden.

De cheeta is uiteindelijk ook in de Big Cat Task Force opgenomen; als SPOTS hebben wij hiertoe ook hard lobby gevoerd. De cheeta wordt met name verhandeld omdat het dier gewild is als 'huisdier'. De andere katten hebben vooral te leiden onder de vraag die er is vanuit traditionele medicijnen zoals traditionele Chinese medicijnen (TCM); hun lichaamsdelen worden gezien als heilzaam. Je ziet hier een verschuiving; eerst was de tijger het dier dat hierdoor onder druk kwam te staan. Maar nu, mede doordat de tijger zo in aantallen is afgenomen en het dus moeilijker is om aan te komen, verschuift de illegale handel zich naar luipaarden, sneeuwluipaarden, leeuwen en jaguars.

Nederland, en ook daar hebben wij binnen de Nederlandse politiek hard lobby voor gevoerd, is 1 van de landen die zitting heeft in deze Task Force. Deze is nog niet operationeel maar hopelijk wordt dat snel gerealiseerd na deze CITES conferentie. Tot die tijd blijven 'onze' katten ook belicht worden middels de CITES agenda. Vanuit de input die tijdens CITES gegeven werd door de VS en de EU, is bij ons de geruststelling gekomen dat er ook oog is voor het specifieke karakter van de illegale handel in cheeta's.

Overzicht CoP 19 (CITES) – wat is er besloten ten aanzien van 'onze' katten